İMÂM-I İBNİ KESÎR

(Bkz. ABDULLAH BİN KESÎR)

ABDULLAH BİN KESÎR (İmâm-ı İbni Kesîr)

Tabiîn devrinde Mekke'de yetişen meşhûr kırâat âlimlerinden. Allahü teâlâ'nın kelâmı olan Kur'ân-ı kerîmin kırâatini (okunuşunu), Peygamberimizin okuduğu gibi bildiren âlimlerin ikincisi. Adı, Abdullah bin Kesir bin Muttalib'dir. Künyesi, Ebû Sa'îd veya Ebû Muhammed'dir. Ebû Bekir veya Ebu's-Salt künyeleri de vardır. "Dârî" lakabı ile tanınmıştır. Dârî denmesinin sebebi, önce attâr idi, yani güzel kokular satardı. Araplar, attâra Dârî derler. Bahreyn'de bulunan ve Dârîn denen, koku getirilen bir yerin adıdır. Başka rivâyetler de bildirildi. Ailesi aslen İranlıdır. Kisrâ, babalarını gemilerle Yemen'in San'a şehrine göndermişti. Habeşlilerin, kendilerini buradan çıkarması üzerine Mekke'ye göç etmişlerdir.

İmam-ı İbn-i Kesir, 45 (m 665) yılında Mekke'de doğdu.. Orada, Eshâb-ı kiramın ve Tâbiîn'in büyüklerinden Abdullah bin Zübeyr, Hâlid bin Zeyd Ebû Eyyûb-ı Ensârî, Enes bin Mâlik, Mücâhid bin Cebr ve Abdullah İbn-i Abbâs'ın kölesi Derbâs'a yetişip onlardan ilim aldı, hepsinden rivâyette bulundu. Kur'ân-ı kerîm'in kırâatini arz yolu ile Abdullah bin Sâib'den aldı. Yani, başından sonuna kadar ona okuyup hatim etti. Abdullah bin Sâib de, Übeyy bin Ka'b'den, O da, Hazreti Ömer bin Hattâb'dan kırâat ettiler. Bu okuyuş Zeyd bin Sabit ve Abdullah bin Abbâs gibi Eshâb-ı kiram vasıtası ile Peygamber efendimizden bildirilmiştir.

İslâmî ilimlerden biri de, kırâat ilmidir. Bu ilim sayesinde, Kur'ân-ı kerîmin okunuşu değiştirilmekten ve bozulmaktan korunmuştur. İmâm-ı İbn-i Kesir ve diğer kırâat âlimleri Kur'ân-ı kerîmin okunuşunu zabt husûsunda çok büyük itinâ ve ihtimâm göstermişler, Peygamberimizin okuduğu şekilde müslümanlara ta'lim etmişler, öğretmişlerdir. Eshâb-ı kiramın ve diğer büyük kırâat imamlarının, akıllara şaşkınlık verecek derecedeki himmetleri, gayretli çalışmaları sayesinde Kur'ân-ı kerîmin Peygamberimizin kırâat ettiği şekil üzere okunması husûsu, gayet sağlam ve esaslı bir sûretle zâbt olunarak emniyet altına alınmış ve nesilden nesile intikal ederek zamanımıza kadar hiç bir değişikliğe uğramadan gelmiştir. Bu okunuş şekli, inşaallah kıyâmete kadar böyle devam edecektir.

İmâm-ı İbn-i Kesir, çok güzel Kur'ân-ı kerîm okurdu. Sesinin güzelliği ve kırâat bilgisinin yüksekliği sebebiyle okurken her kelimenin, her harfinin hakkını verirdi. Kur'ân-ı kerîmin

belagat ve fesahatini, yüksek mânâsını canlandırmak husûsunda öyle güzel bir edası, öyle bir okuyuş tarzı vardı ki, zamanındaki insanlar arasında eşine çok az rastlanırdı. O, Mekke halkının ilimde önderi ve her zaman insanların, Kur'ân-ı kerîmin okunmasını öğrenmek için yanında toplanmaktan vazgeçmediği imamları idi.

İbn-i Kesir, çok belîğ ve fasîh konuşurdu. Hitâbeti çok kuvvetli idi. Sözlerindeki te'sîr çoktu. Beyaz sakallı, uzun boylu iri vücutlu olup, gözleri ve yüzü çok güzeldi. Tatlı esmer bir rengi vardı. Sakalını kına ile boyardı. Hâlinde sükûnet ve vakar alâmetleri görünürdü. İlmi ve fazîleti çoktu. Birçok kimse, kendisinden ilim alıp kırâat ve hadîs-i şerîf rivâyetinde bulunmuşlardır. Bundan kırâat rivâyetinde bulunan iki râvisi vardı. İmâm-ı Kunbul ve İmâm-ı Bezzî...

İmâm-ı İbn-i Kesîr'in birinci râvîsi Kunbul'un adı, Muhammed bin Abdurrahmân bin Hâlid bin Muhammed el-Mahzûmî'dir. Künyesi Ebû Ömer, lakabı Kunbul'dur. 195 (m. 810) yılında Mekke'de doğdu ve 291 (m. 903)'de orada vefât etti. Hicaz bölgesindeki kırâat âlimlerinin üstadı, hocası idi. Kur'ân-ı kerîmin kırâatini arz yolu ile Ahmed bin Muhammed bin Avn-ı Nebâl'den almıştır. Kendisini Mekke-i Mükerreme'de kırâat için halef bırakan da O'dur. Daha başka birçok âlimden Kur'ân-ı kerîmin kırâatini öğrendi. İbn-i Kesîr'den bildirilen kırâati de, senet vasıtası ile rivâyet etmiştir. Zira o Kavvâs'tan o da Kast'dan, o da İbn-i Kesîr'den rivâyet eder. Hicaz bölgesinde Kur'ân-ı kerîm kırâati Kunbul'a dayanır. Her taraftan her şehir ve memleketten küçük ve büyük çok talebe, Allahü teâlânın kelâmını okumak, öğrenmek ve ezberlemek için ona gelir hizmetinde bulunarak yüksek derecelere kavuşurlardı. Ebû Abdullah-ı Kussâ diyor ki: "İmâm-ı Kunbul, Mekke'de büyük vazîfeyi üzerine almış bulunuyordu. Çünkü bu hizmet, elbette hayır, iyilik ve fazîlet sahiplerinden birine verilirdi. Böylece yaptığı iş ve ona âit hükümler doğru ve sağlam olurdu. Kunbul'de, zamanında ilim, fazîlet ve iyiliklerin hepsini kendisinde toplamış çok istifâdeli bir imam ve âlim olduğundan, Mekke'de bu kırâat işine ehil olarak, bu hizmeti ona vermişlerdir, İmâm-ı Zehebî diyor ki: "Bu hizmete başlaması, ömrünün ortalarında idi. Hizmette güzel bir yol takib etmesi ve yüksek bir ahlâkı vardı. Yaşlılığı sebebiyle bu hizmetlerini ölümünden yedi veya on sene evvel bıraktı. 291 (m. 903) yılında vefât etti." Ona Kunbul lakabının verilmesinin sebepleri ihtilaflıdır. Bazıları ismi olduğunu bildirdiler. Bazıları da, Mekke'de sakinlerine "Kanâbil" (Kunbuller) denen bir evdendir, dediler. Bazıları da, ineklerde bir hastalık vardır. O hastalığın ilacının adına Kunbîl denir. Eczacılar bunu bilmektedirler. Kendisinde de böyle bir hastalık bulunduğundan, bu ilacı kullanması sebebiyle onunla tanınıp sonra kısaltılarak uzatan (y) harfi kaldırılıp kısaca "Kunbul" denmiştir, dediler. İmâm-ı Kunbul'un bildirdiği kırâat, İbn-i Mücâhid ve İbn-i Şenbûz tariki ile bildirilmiştir.

İmâm-ı İbn-i Kesîr'in ikinci râvisi Bezzî'nin adı, Ahmed bin Muhammed bin Abdullah bin Kasem bin Nâfi' bin Ebû Bezzî'dir. Mekke'deki kırâat imamlarından olup, Mescid-i Haramın müezzini idi. 170 (m. 786) yılında doğdu ve 250 (m. 864)'de vefât etti. İlmi sağlam, bilgisi kuvvetli bir imâm idi. Babasından, Abdullah bin Ziyâddan, İkrime bin Süleymân'dan ve Veheb bin Vâdıha'dan kırâat etmiştir. Ondan da çok kimseler Kur'ân-ı kerîmin kırâatini öğrenip rivâyet etmişlerdir. İbn-i Kesîr'den bildirilen kırâati, senet vasıtası ile rivâyet etmiştir. Zîra İmâm-ı Bezzi, İkrime'den, o da Kast'dan, o da İbn-i Kesir'den rivâyet etti. Bezzî, bez yani kumaş satan kimse demektir. Başka, rivâyetler de vardır. İmâm-ı Bezzî'nin kırâati, Ebû Rebî'a ve İbnü'l-Habbâb tariki ile rivâyet edilmiştir.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Miftâh-üs-se'âde cild-2, sh. 15, 16, 30

2) El-Burhân fî ulum-ü-Kur'ân cild-1, sh. 327

3) Bûdur-üz-zâhire sh. 6

4) Menâhil-ül-irfan cild-1, sh. 45